

H09: Gevolgen van chemotherapie en radiotherapie voor het mondslijmvlies

(Mucositis)

Deze informatie is bestemd voor mensen die door chemotherapie of radiotherapie risico lopen om een ontsteking te krijgen van het mondslijmvlies. Deze ontsteking wordt ook wel orale mucositis genoemd.

Symptomen

Hieronder staan de klachten en verschijnselen die u kunt krijgen bij orale mucositis. Deze ontsteking ontstaat meestal in de eerste of tweede week na de therapie.

De eerste verschijnselen die u kunt krijgen zijn roodheid en een lichte zwelling van de slijmvliesen. Uw smaak verandert en u kunt een pijnlijk, branderig gevoel krijgen. Ook kan uw mond heel droog zijn. Eten en drinken kan hierdoor met enige moeite gaan. In een later stadium kunt u ook wondjes en bloedingen in de mond krijgen. De pijnklachten nemen dan toe. Het eten en drinken kan in deze fase nu zelfs zeer moeizaam gaan. Probeert u toch, ondanks deze klachten op gewicht te blijven.

Preventie

Mucositis is niet (altijd) te voorkomen. Wel kunt u ervoor zorgen dat uw uitgangssituatie zo goed mogelijk is, waardoor het risico op infectie beperkt wordt.

Voordat u start met chemotherapie (of radiotherapie in het mond- kaakgebied) is het streven dat u wordt onderzocht door een tandarts in het ziekenhuis. Hierbij wordt uw mond goed bekeken en indien nodig worden er ingrepen verricht.

De verpleegkundige bespreekt met u uw huidige mondverzorging, uw klachten en uw voedingsgewoonten. Aansluitend krijgt u voorlichting en instructies over de mondverzorging door de verpleegkundige of mondhygiëniste.

Om de kans op mucositis te verkleinen en eventuele verergering te voorkomen, is het belangrijk dat u de mond tijdens en na de therapie goed verzorgt.

Het observeren en eventueel noteren van de mate van de ontsteking is een belangrijk onderdeel van de preventie en verzorging. De verpleegkundige houdt dit in de gaten door bij u regelmatig de mond te inspecteren.

Op de afdeling wordt er dagelijks een mondscore uitgevoerd. Bij patiënten op de poli of patiënten die deels thuis doorbrengen, wordt gevraagd naar pijnklachten in de mond, bloedend mondslijmvlies en een droge mond.

Behandeling

De behandeling van mucositis is gericht op het verlichten van de symptomen. Deze richt zich op:

- 1) mondverzorging,
- 2) pijnbestrijding,
- 3) voeding.

1) Mondverzorging

- Frequentie tanden poetsen 2-4 x daags
- Tandенborstel: zacht, eventueel elektrische of natte gazen i.p.v. borstel
- Nieuwe tandенborstel bij starten van chemotherapie of radiotherapie.
  - 1 x per dag tijdens de neutropenie
- Tandpasta met fluoride
- Poetsmethode van de onderkaak en bovenkaak: binnenkant, buitenkant, bovenkant
- Spoelen (of sprayen) met water of NaCl 0,9% 4 – 10 keer daags: altijd na braken
- Lipverzorging; schoon houden met na gaasje en (steriele) vaseline uit tube
- Tandенborstelhygiëne: laten drogen met kop naar boven.
- Aanslag tong voorzichtig wegpoetsen
- Gebitsprothese 's nachts niet dragen en bewaren in water; max 12 uur
- Gebitsprothese gehele dag niet dragen bij orale mucositis.
- Het reinigen van de ruimte tussen de tanden en kiezen door middel van flossen en/ of stoken met tandenstokers (dit altijd in overleg met de mondhygiënist).

Dit is een geadviseerde mondverzorging tijdens en na de behandeling. Bij problemen kunnen hier aanpassingen in gemaakt worden, in overleg met verpleegkundige of mondhygiënist.

2) Pijnbestrijding

Pijn ten gevolge van mucositis zorgt er meestal voor dat u minder gaat eten. In een periode van ziekte en behandeling is dat onwenselijk. Uw conditie lijdt er onder en het herstellen duurt langer. Ook heeft pijn invloed op uw kwaliteit van leven. Een goede pijnstilling is in deze situatie daarom een vereiste. Bespreek uw pijn en de gevolgen daarvan met uw arts en aarzel niet om pijnstilling te gebruiken.

3) Voeding

Smaakveranderingen, een droge mond en pijnklachten veroorzaken problemen met eten en drinken. Wat u vroeger lekker vond kan u nu ineens tegenstaan. U kunt snel last hebben van etensgeuren en uw mond kan nu veel gevoeliger zijn voor pittig gekruid eten. Onbedoeld kunt u gewicht verliezen.

Het is van belang om te zorgen voor een zo goed mogelijke voedingstoestand.

Hoe u dat doet kunt u bespreken met de diëtiste, die aan de afdeling en de polikliniek is verbonden. Ook kunt u zelf bijhouden wat uw gewicht is, hoeveel u eet en drinkt, wat uw klachten zijn en hoe u uw voeding hierbij aanpast. De folder van het KWF 'Voeding bij kanker' geeft uitgebreid voedingsadviezen die u hierbij kunnen helpen.

Heeft u naar aanleiding van deze folder nog vragen, bespreek deze dan met uw arts, verpleegkundige, diëtiste of tandarts.

Als u thuis pijnklachten, slikklachten en/of problemen met eten heeft kunt u altijd contact opnemen met de verpleegkundigen van de polikliniek Hematologie of verpleegafdeling F6 Zuid.

Contact:

- Polikliniek Hematologie
020- 5662096
- Afdeling Hematologie F6zuid
020- 5666070